

Den här museiväskan berättar om invånarna i Tikanojas konsthem och hur konsthemmet blev ett museum

I Tikanojas konsthem bodde Ruusa Tikanoja (född Myntti), Frithjof Tikanoja och deras sju barn (en av dem var konstnär Varpu Tikanoja) samt husets personal. Före dem bodde även andra familjer i Tikanojas konsthem, bland annat konstnär Olga Gummerus-Ehrström "Olli" i sin barndom.

Historia

Tikanojas konsthem byggdes som ett bostadshus och när det stod klart var det en av de första stenbyggnaderna i det nya Vasa efter branden (år 1852). Huset planerades av kyrkobyggare Erkki Kuorikoski. Byggnaden blev klar som bostad i början av 1860-talet.

År 1916 övergick byggnaden till Juho Myntti Oy, ett företag uppkallat efter Ruusas far. Juho Myntti bad arkitekt Matti Visanti planera kvarteret där Tikanojas konsthem ligger. I Tikanojas konsthem planerade Visanti ett museum. Det var meningen att museet skulle ingå i ett stort byggnadskomplex med bibliotek, spa, hotell och affärslokaler. Planen slopades ändå delvis på grund av kostnaderna. I enlighet med Visantis planer började vindsvåningen byggas år 1917. Tikanojas konsthem renoverades till att bli Frithjofs och Ruusas hem. I trappan som går till vindsvåningen skapade Matti Visanti en imponerande glasmålning som leder besökarna till tredje våningen, som kallades barnens rike. Där fanns lekrum för Tikanoja-familjens sju barn. I barnens rum fanns också konst.

Ruusa och Frithjof träffades i Ruusa Mynttis hem (Skolhusgatan 18), där de även bodde tillsammans senare. Ruusas far Juho Myntti lät Ruusa och Frithjof flytta in i Tikanojas konsthem hösten 1918, eftersom huset i början av det året användes av vita trupper. Makarna Tikanoja var intresserade av konst, musik och litteratur. De fick åtta barn och hade även ett sällskapsdjur, schäfern Tessu.

Matti Visanti var gift med Ruusas syster, det vill säga konstnär Lyyli Visanti (född Myntti). Till Ruusas konstnärssyskon hörde förutom Lyyli även Eemu Myntti. Syskonen med familjer hade ett nära förhållande till Tikanojas familj. Konstnär Eemu Mynttis maka var konstnär Eva Bremer. Frithjof och Ruusa Tikanoja var förutom konst intresserade av orientalisk estetik och österländsk andlighet samt Finlands historia. Intresset syntes i deras hem och i deras konstinköp. Visanti gjorde dessutom en ombyggnadsritning för huset år 1927. Byggnaden fick en exteriör som var typisk för 1930-talet och ett runt trapptorn. Huset byggdes även om på 1940-talet.

Tikanojas konsthem donerades till Vasa stads konstsamlingar på 1950-talet. Villkoret var att där också skulle ordnas verksamhet för barn och unga. Mer information om Ruusas och Frithjofs liv finns i texterna nedanför.

Aktiviteter

Fråga: Hur många har besökt Tikanojas konsthem? Eller något annat museum? **Vet eleverna vad ett museum är för någonting?**

Ett museum är en institution som samlar in, bevarar, forskar om, undervisar i och ställer ut [historiskt](#), [kulturhistoriskt](#) eller [naturvetenskapligt](#) material. [Utställningar](#) är den synligaste delen av museiarbetet, för det är där museerna möter sin publik. Museerna är samhällets minnesorganisationer (tillsammans med biblioteken).

Det är förbjudet att röra vid föremålen på museet. Det här gäller ändå inte föremålen i kappsäcken, eftersom de inte hör till museets samlingar eller är verk som museet lånar ut.

Du kan läsa upp manuskriptet till väskan för klassen eller dela in eleverna i grupper (antingen tre eller fyra grupper som går runt stationerna i tur och ordning).

Grupper

Om det i klassen finns en dator eller surfplatta kan en av grupperna utforska *En åktur med Frits*-mobilguidens bilder, karta och ljud (om det inte finns någon dator eller surfplatta, kan man också göra detta i en stor grupp under ledning av läraren).

<https://citynomadi.com/fi/map?route=56c05d01066985918cd8638a589ae877&contentLang=sv>

(i väskan finns även en qr-kod till mobilguiden)

Till grupperna kan man ge antingen ett stort gemensamt papper, eller så kan eleverna skriva och rita i sina egna häften:

Grupp 1 tittar på bilder som finns i väskan med hjälp av Tessus konstkarta och försöker lista ut vilka bilder detaljerna kommer från. Vilket verk tycker du bäst om? Hittar du i färgerna samma nyanser som på bilderna? Skulle du i ditt rum vilja ha konstverk som en konstnär har gjort? Leta i konstverket fram en detalj som du kan rita och låt de andra i gruppen gissa vilket konstverk den är från.

Grupp 2 undersöker vad som såldes i Frithjofs butik. Är varorna bekanta? Vad skulle de kosta i dagens pengar? Om du ägde en butik själv, vad skulle du sälja där? Du kan skriva eller rita – gruppmedlemmarna kan fråga varandra om de skulle köpa varan i butiken och vad de skulle vara beredda att betala för den.

Grupp 3 tittar på de bilder som finns i väskan på Tikanojas hem och familj. Eftersom fotografering var dyrt och lite ovanligare på Tikanojas tid, saknar fotografierna färger. Kan du föreställa dig färgvärlden? Utifrån bilderna kan man rita och färglägga rummet på ett papper. Hittar du bilden på Tessu? Schäfern Tessu är familjens sällskapsdjur och familjemedlem, du kan också se en bild på hunden på Tessus konstkarta. Hurudan var den här familjen? Du kan fundera eller rita.

Tikanojas konsthem finns på Hovrättsplanaden 4 (65100 Vasa) och fungerar som ett museum med tillfälliga utställningar. Till Tikanojas konstsamlingar hör bland annat ett konstverk av Matisse, det första som fördes till Finland. Barn under 18 år (och lärare som planerar ett museibesök för sin grupp) har fritt inträde till Tikanojas konsthem.

Bilder: Tikanojas konsthem, Mikko Lehtimäki